

EXPORT CHEMISCH AFVAL GEEN GOEDE ZAAK

Jan Abrahamse

Gifschandalen en het bekend worden van gifbelten blijven ook in Drente de aktualiteit van de dag bepalen. In Drente zijn zo'n 1500 bedrijven en bedrijfjes waaronder fotografen en apotheken waarbij chemisch afval vrijkomt. Bij het bekend worden van de lokaties wordt bij de provincie de ambtelijke molen in werking gesteld. Over het beleid, het gebrek aan menskracht, de erfenis van het verleden, de onmogelijkheid om nu nog illegaal in Drente te starten en het gifsyndroom praten we met gedeputeerde voor milieuzaken Aaldrik Eshuis (39 jaar) en voorzitter van de Stichting Milieu Rondomme Cobie Ensink (41 jaar). De vraag of de stelling: de vervuiler betaalt juist is, moet ontkennend beantwoord worden.

In 1980 werden 26 stortplaatsen verdacht van chemisch afval, in maart 1983 waren 34 gifbelten bekend en in deze grote gifatlas staan 147 gifbelten. Wat is het beleid van het chemisch afval in Drente?

Eshuis: 'Drente is één van de eerste provincies geweest die een verordening industriële afvalstoffen, bouw- en sloopafval en agrarisch afval tot stand heeft gebracht. Dat was vóór dat er een Wet Chemische Afvalstoffen bestond. Daarmee heeft de provincie zicht willen krijgen op de afvalstromen van bedrijfsterreinen die er waren, waaronder chemisch afval. Daarbij hebben we ook vergunningen afgegeven om voor de ene stof naar een stortplaats te gaan en voor een andere stof naar een afvalverwerkend bedrijf. Wel wil ik zeggen dat we daar ook in Drente veel te laat mee geweest zijn. Die verordening kon niet meer van kracht zijn toen de Wet Chemische Afvalstoffen van kracht werd. In het kader van de bodemsanering heeft Drente als eerste een inventarisatie gemaakt. We hebben daarbij aan alle gemeenten en waterschappen gevraagd om verdachte stortplaatsen aan te wijzen. Daarbij zijn de 26 plaatsen die u noemde naar voren gekomen. Naarmate de pu-

bliciteit toenam, kwamen er steeds meer meldingen binnen van particuliere organisaties en personen. Naarmate de kostenkonsequenties voor de gemeenten duidelijker werden, vooral de laatste tijd, is de stroom van meldingen daar aan het afnemen. Een en ander betekent dat ons bodemsaneringsprogramma nu al 60 gevallen omvat. Het beleid omvat 2 punten: we gaan het probleem systematisch te lijf, dat betekent in eerste instantie een oriënterend onderzoek en op basis daarvan vervolg-onderzoeken. Een tweede punt is dat we elke melding serieus nemen.'

Ensink: 'Als wij een melding krijgen, moeten er in ieder geval twee personen zijn die een stortplaats hebben gesignaleerd. Wij adviseren die personen dan contact op te nemen met de provincie. Op anonieme tips of brieven gaan wij van Milieu Rondomme niet in.'

MINISTER VREEST MEER ILLEGALE DUMPINGEN Winsemius weigert export chemisch afval te verbieden

Van onze verslaggever
DEN HAAG — Minister Winsemius van Milieubeheer voelt niets voor een exportverbod voor chemisch afval. Hij vreest dat door het wegvallen van de goedkope uitvoermogelijkheden de kosten voor verwerking van het materiaal in Nederland zo hoog zullen oplopen dat het voor een aantal bedrijven nog verdelijkelijk wordt om het afval illegaal te dumpen. „Dan moet ik bij elk bedrijf een politiemann zetten,” aldus de minister donderdag bij de

us overlegt nog met de grote ondernemingen in hoeverre zij van de resterende capaciteit gebruik gaan maken.
Uitgangspunt daarbij is dat er tegen concurrerende prijzen gewerkt moet kunnen worden. Winsemius wil de ondernemingen, die nu nog bijna de helft van hun afval naar het buitenland exporteren niet door middel van een exportverbod dwingen om hun spil aan te bieden bij het nieuw op te richten bedrijf in de Rijnmond. Omdat dan ook het moeilijk verwerkbare afval daar terecht komt lopen de tarieven op en daarmee het gevaar voor illegale stortingen.
De minister is niet van plan om over een exportverbod „een heilloze strijd” aan te gaan met de chemische industrie.

van gifbelten voor de gemeenten met zicht meebrengen. Die eigen bijdrage blijkt in de praktijk remmend te werken op de grote schoonmaak van de bodem. De Kamer wil daarom dat de financiële last van gemeenten met gifbelten wordt verlicht.
De linkse partijen willen opschorting van de eigen bijdrage van twee ton per geval tot er in overleg met de Kamer een nieuwe regeling wordt getroffen. Van der Vlies (SGP) vroeg de minister het drempelbedrag niet meer dan één maal per jaar per gemeente in rekening te brengen. Winsemius zegde toe de regeling te versoepelen. Hij voert daarover nog overleg met zijn collega's van Binnenlandse Zaken en Financien.
Uit het debat bleek dat de minister

Van onze verslaggever
DEN HAAG — De Tweede Kamer heeft donderdag tijdens overleg met minister Van den Broek van Buitenlandse Zaken unaniem afkeuring uitgesproken over de Amerikaanse inval in Grenada. Fractievoerders van de verschillende fracties vroegen de bewindsvaard in de VN-Veiligheidsraad initiatieven te nemen om terugtrekking te eisen van de Amerikaanse troepen.
Van den Broek zegde dit toe. Hij noemde het hoofddoel van de Nederlandse opstelling in het Veiligheidsraad-debat (dat vannacht werd voortgezet) een einde te maken aan de militaire interventie.

Nadat Van den Broek zelf eerder deze week de Amerikaanse inval al veroordeeld had wilde hij gisteren in de Kamer niet zo ver gaan als sommige fractievoerders. Zo wees hij „met kracht” elke vergelijking af met de Russische bezetting van Afghanistan. PvdA-woordvoester Herfkens had gezegd dat de VS nu zijn eigen Afghanistan heeft geschapen en CDA'er Gualthérie van Wezel zei wat voorzichter dat de inval koren op de molen van de Russen is. Van den Broek noemde de vergelijking overtrokken en zei te betreuren dat hij voorbeeld een Russisch bombardement in Afghanistan, waarbij deze honderden doden vielen, nu „is

Heeft u voldoende menskracht bij de provincie om al deze meldingen te behandelen?

Eshuis: 'Dat is een reële zorg. In de begroting vragen wij om de mankracht in die sektor te versterken. In het begin van dit jaar werd hier in huis het probleem niet onderkend dat een ander zo'n omvang zou nemen. Er komt volgend jaar nog 1 persoon bij, maar ook dat is te weinig.'

Als een melding binnenkomt bij de provincie, wat is dan de procedure die gevolgd wordt?

Eshuis: 'In de eerste plaats wordt bij de gemeente gecheckt of de lokatie bekend is. Er zijn bv. bij de voormalige gasfabrieken mensen bekend die je zo kunnen aanwijzen waar de putten zitten met Berlijns blauw. Daarvan worden dan monsters genomen, die geanalyseerd worden. De oriënterende onderzoeken worden uitbesteed aan buro's als Grontmij, Heidemij, DHV, Argus en Oranjewoud. Zo'n oriënterend onderzoek duurt zo'n 6 maanden en kost f 15.000,-. Dan kan besloten worden tot een nader onderzoek. Per situatie verschilt dat, maar het kan inhouden dat er een geohydrologisch onderzoek verricht wordt en dat duurt opnieuw een aantal maanden en dan mag je hopen dat je een saneringsonderzoek mag doen en daarmee onderken je het probleem wat je met de stoffen moet doen: opslaan, verbranden of laat je het liggen. Deze onderzoeken gebeuren ook in opdracht van de provincie door partikuliere onderzoeksburo's.

Bij Huizing in Roden is zo'n saneringsonderzoek geweest en dat resulteert in tijdelijk opslaan van het chemisch afval bij de VAM. De sanering wordt uitgevoerd door een aannemer. Soms komt het voor dat je tijdens het onderzoek een kleine sanering uitvoert, bv. bij het Bolhuisgat in Vries waar gekoncentreerd een aantal stoffen bij elkaar zat.'

Gedeputeerde Aaldrik Eshuis geflankeerd door Cobie Ensink (links) en Kinie Beekelaar, beiden van Milieu Rondomme

Handel in chemisch afval

Wat wordt er met de chemische stoffen gedaan als er gesaneerd wordt?

Eshuis: 'Aan de eigenlijke sanering zijn we nauwelijks toegekomen. Bij het Bolhuisgat zijn landbouwvergiftigen van een Groningse industrie in containers opgeslagen en afgevoerd naar AVR in Rijnmond. Verder moet je dit probleem op de goedkoopste manier verantwoord oplossen. Dat betekent oa. dat we in Nederland veel te weinig verwerkingscapaciteit hebben en moet je het dus opslaan. Voor de sanering van de gasfabrieken bestaat waarschijnlijk een verwerkingstechniek.'

Ensink: 'De gemeente Schoonebeek heeft de gifslaat voor Scado op laten schonen en het vervolgens kado gegeven aan Scado die het op zijn beurt liet dumpen in kleiputten in Oost-Duitsland.'

Eshuis: 'Er zijn transportbedrijven die op grote schaal chemisch afval vervoeren naar Oost-Duitsland, daar is geen controle op door het provinciale bestuur, maar — naar ik aanneem — door het ministerie van VROM, die belast is met de Wet Chemische Afvalstoffen.'

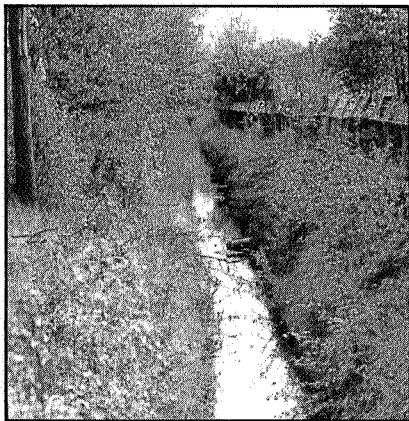
Wat vindt u van het indringende pleidooi van minister Winsemius van VROM om de export van chemisch afval te bevorderen?

Eshuis: 'Dat vind ik geen goeie zaak. Maar we hebben in ons land geen redelijke oplossing hiervoor en dat is een verwijt aan de overheid. We hebben in Nederland 1½ miljoen ton afval per jaar en AVR kan 30.000 ton verbranden.'

In Drente is geen bedrijf meer die illegaal gaat storten

Als je de export verbiedt, neemt dan het klandestiene storten niet hand over hand toe?

Eshuis: 'Dat risico zit er levensgroot in. Je kunt dat alleen oplossen door meer verwerkingscapaciteit te creëren'

Gifsloot bij Scado

Ensink: 'Wij zijn fel tegen die export. De VAM moet daar een grote rol in gaan spelen voor alleen de Drentse situatie. Verder vind ik dat productieprocessen, waarbij afval vrij komt waar absoluut geen verwerkingsmogelijkheden voor zijn, stopgezet moeten worden. Voor Drente wil ik overigens duidelijk stellen dat er geen één bedrijf is die het in zijn hoofd haalt om illegaal te storten. Als ze het wel doen, komen wij er altijd achter.'

Dat is een krasse uitspraak. Bent u die mening ook toegedaan?

Eshuis: 'Men wordt wel voorzichtiger, vooral de grotere bedrijven. Ik wil daarover echter niet zo'n stellige uitspraak doen.'

Gaat u als provinciaal bestuur nu ook politieke druk uitoefenen op Den Haag om de export van chemisch afval tegen te gaan?

Eshuis: 'Alle milieugeputeerden maken zich sterk om meer verwerkingscapaciteit te creëren

en dat wil genoeg zeggen.'

Ensink: 'Ik denk dat we het probleem met chemisch afval over 20 jaar de baas kunnen zijn. We zijn nu op een keerpunt in positieve zin.'

Eshuis: 'Dat vind ik ook en ik denk dat het binnen 20 jaar kan.'

Ensink: 'Ik vind het opmerkelijk dat er nog niemand in Drente is aangesteld in het kader van de wet bodembescherming, terwijl er f 200.000,— in het vooruitzicht is gesteld.'

Eshuis: 'Het gaat hierbij altijd om het feit dat de bodem en het water in die bodem met elkaar te maken hebben. Drente was de eerste provincie die een grondwaterkwaliteitsverordening had in 1968. Een zaak die hier verder mee te maken heeft is de zaak van de roestende olietanks. Voor deze actie 'tankslag' hebben we f 780.000,— gereserveerd. We hebben al 1600 van deze onherroepelijke situaties tegengegaan door ze onschadelijk te maken. Ik vind dat de burgers daar meer aan hebben dan dat er nog eens een ambtenaar bij komt.'

Erfenis van het verleden

Waarom worden de kosten van bodemsanering voor het overgrote deel afgewenteld op de gemeenschap, terwijl het uitgangspunt van de milieuwetgeving is, dat de vervuiler betaalt?

Ensink: 'Vanuit de milieubeweging hebben we het idee van een superfonds gelanceerd, dat in Amerika, Zweden en Denemarken perfect funktioneert. Dat houdt in dat een heffing op basis-chemicaliën aan bedrijven wordt gevraagd om verwerkingsmogelijkheden te creëren en om bodemsanering te betalen. Nu moeten de gemeenten voor een groot deel opdraaien voor de kosten.'

Eshuis: 'Vaak ligt bij de huidige bodemsanering de dader op het kerkhof. Vaak is het verjaard of er zijn meerdere bedrijven die op 1 plaats hebben gestort. Als je hen al wel kunt aanwijzen, raakt zo'n bedrijf vaak failliet.'

Gifsyndroom

Wat betekent het grote aantal van 147 stortplaatsen in Drente voor de volksgezondheid?

Eshuis: 'Ik reageer wat cynisch: er is wel gevaar voor het milieu en er is geen direct gevaar voor de volksgezondheid. Daarmee onderschat ik het niet. Ik hoop dat we in Drente geen situaties krijgen zoals in Lekkerkerk en Dordrecht; we hebben ze op dit moment nog niet.'

Bestaat het gevaar ook niet indirect, via het voedsel?

Eshuis: 'De kans dat je schadelijke stoffen terugvindt in producten die verbouwd zijn op grond in wijken die volgestort zijn met filteraarde van Scado is minimaal. Angst daarvoor heb ik wel eens aangeduid met een gifsyndroom.'

Wat vindt u van de trucs om chemisch afval te verdunnen of te vermengen zodat het niet meer als chemisch afval wordt beschouwd?

Eshuis: 'Dat is een vreemd stuk wetgeving. Neem bv. de boorspoeling. 100.000 ton boorspoeling met 2% bariet is chemisch afval, minder dan 2% is geen chemisch afval. Als je 90.000 ton boorspoeling hebt met 1½% bariet, betekent dat zo'n 1350 ton puur bariet en dus geen chemisch afval.'

Wat vindt u van de horzel Milieu Randonne

Eshuis: 'Daar waar Milieu Randonne gelijk heeft, behoort ze dat ook te krijgen en als dat niet het geval is, gaan we dat bestrijden. Ik vind dat ze betrouwbare informatie levert waar je als overheid serieus mee moet omgaan. Het is een actiegroep die actie moet voeren op de wijze zoals zij denkt dat het goed is. Dat moet de overheid respekteren.'